

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/68/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8318203662
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8318203662.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Branislava Brezu v právnej veci žalobcu: 1/ I.G. E., K.. XX.XX.XXXX, W. XX, Z., 2/ Q. E., K.. X.XX.XXXX, W. XX, Z., 3/ G. E., K.. XX.X.XXXX, W. XX, Z., všetci žalobcovia zastúpení JUDr. Janou Šepelovou, Námestie slobody 13/25, Humenné, proti žalovanej: UNIQA poisťovňa, a.s., Krasovského 15, 851 01 Bratislava-Petržalka, IČO: 00 653 501, zast. PRK Partners s.r.o., Hurbanovo námestie 3, 811 06 Bratislava, IČO: 35 978 643, v konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 5C/53/2018-109 zo dňa 21.3.2019 jednohlasne takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje sa rozsudok vo vyhovujúcom výroku, čo do zaplatenia nemajetkovej ujmy žalobkyni v 1. rade v sume 15.000,- eur, žalobcovi v 2. rade v sume 15.000,- eur a žalobkyni v 3. rade v sume 6.000,- eur a v prevyšujúcej vyhovujúcej časti sa mení tak, že žaloba sa zamieta.

II. Priznáva sa žalobcom v 1. až 3. rade nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v plnom rozsahu, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Humenné (ďalej „súd prvej inštancie“) rozhodol takto, cit.:

„Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni v 1. rade 20.000 eur, žalobcovi v 2. rade 20.000 eur a žalovanej v 3. rade 8.000 eur, v lehote do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V prevyšujúcej časti žalobu zamieta.

Žalobkyni v 1. rade, žalobcovi v 2. rade, žalobkyni v 3. rade súd vo vzťahu k žalovanej priznáva nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% s tým, že o výške trov bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Žalobcovia sa predmetnou žalobou domáhajú ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy, pričom uplatnené nároky odôvodnili tragickou udalosťou - úmrtím syna žalobcov 1/ a 2/ a brata žalobkyne 3/ v dôsledku dopravnej nehody, ku ktorej došlo dňa XX.XX.XXXX. Túto dopravnú nehodu zaviniel B. W., voči ktorému trestné stíhanie bolo zastavené, pretože tento pri dopravnej nehode tiež zomrel. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ sa domáhali od žalovanej zaplatenia 100.000 eur pre každého zo žalobcov titulom náhrady nemajetkovej ujmy.

3. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie uplatnený nárok posúdil podľa článku 19 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, podľa

§ 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 16, § 420 ods. 1, § 427 ods. 1, § 442 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), podľa § 3 ods. 1, § 4 ods. 1, 2, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, podľa článku 3 ods. 1 Smernice rady (72/166/EHS) z 24.04.1972, podľa článku 22 a článku 36 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16.09.2009 a okrem iného uviedol že:

Uznesením OR PZ v Q. zo dňa 02.08.2016 ČVS: ORP XXX/X-B.-Q.-XXXX bolo začaté trestné stíhanie vo veci pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona, pretože dňa XX.XX.XXXX v čase okolo 19.45 hod. po štátnej ceste č. X/XX pred obcou V. K. J. smerom na mesto Z. viedol doposiaľ neidentifikovaný vodič osobné motorové vozidlo továrenskej značky E. E. EČV: Z., pričom pravdepodobne z dôvodu neprispôsobenia rýchlosti jazdy svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla, stavu a povahe vozovky a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať, prešiel do protismeru, následne na trávnatý porast, kde narazil do prípojky plynového merača, potom pokračoval v jazde po trávnom poraste a ďalej narazil do stĺpa elektrického vedenia a oplotenia rodinného domu č. XXX v obci V. K. J., kde vozidlo po náraze zastalo a následne na mieste zhorelo. Vo vozidle sa v tom čase nachádzali dve osoby, ktoré taktiež uhoreli. V tom čase nebolo možné identifikovať ich totožnosť, preto bola osoba, ktorá zhorela na prednom sedadle na ľavej strane vozidla označená číslom 1 a osoba, ktorá sedela na prednom sedadle na pravej strane ako spolujazdec vedľa vodiča bola označená ako osoba číslo 2. Obe osoby utrpeli ťažké zranenia, na následky ktorých na mieste nehody podľahli. Vo vozidle sa nachádzala aj ďalšia osoba E. I., ktorý po náraze vypadol z vozidla a podľa predbežnej vtedy lekárskej správy došlo k jeho ťažkému zraneniu a to zlomeniu krčka stehennej kosti vpravo, trieštivej zlomenine oboch stehenných kostí a otvorenej zlomenine vnútorného členka.

Po vykonaní identifikácie osôb a znaleckým dokazovaním znalcami v odbore zdravotníctvo a farmácia, odvetvie súdne lekárstvo, bolo konštatované, že vodičom predmetného motorového vozidla bol aj jeho vlastník a prevádzkovateľ B. W. a spolujazdcom bol L. E., ktorí pri dopravnej nehode zomreli. Toxikologickými vyšetreniami krvi a moču pri pitve vodiča bolo zistené, že v krvi mal koncentráciu 2,16 g/kg (promile) etylalkoholu, ktorú koncentráciu v krvi z lekárskeho hľadiska znalec hodnotil ako ťažký stupeň opitosti a u L. E. bolo zistené, že mal koncentráciu etylalkoholu 1,95 promile v krvi živého človeka, pričom išlo o stredný stupeň opitosti.

Uznesením zo dňa 02.10.2010 vydaným ORPZ Q. bolo toto trestné stíhanie zastavené ako neprípustné proti tomu, kto zomrel.

4. V súvislosti s námietkou žalovanej o nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie súd prvej inštancie uviedol, že pojem škoda v zákone č. 381/2001 Z.z. je potrebné vykladať extenzívne, a to tak, že zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých spočívajúci v zásahu do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. Nemajetková ujma je totiž škodou v citovej oblasti. Poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Haasová C-22/12, v zmysle ktorého povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Prvoinštančný súd uviedol, že vnútroštátne právo Slovenskej republiky umožňuje s poukazom na § 11 a § 13 OZ priznať aj náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým osobám a za eurokonformný výklad možno považovať taký výklad pojmov náhrady škody, resp. škoda na zdraví, ktorá v sebe zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy. Ak teda vnútroštátne právo umožňuje pozostalým po obeti dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným zmluvným poistením motorového vozidla a pozostalí (ako poškodení) môžu tieto nároky podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. uplatniť priamo proti poisťovateľovi. Súd prvej inštancie poukázal na to, že výklad právnych predpisov a ich inštitútov prezentovaný žalovanou je formalistický, nakoľko k výkladu nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, aj keby sa tento javil ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Zmyslom a účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. V tejto súvislosti poukázal aj na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/183/2014 ako aj na rozsudok Súdneho dvora C-537/03 a C-22/12 a uznesenie Ústavného súdu SR z 11.10.2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016. Prvoinštančný súd preto uzavrel, že v rámci náhrady škody sa odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2, 3 OZ - ktorú v širšom

ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z., a preto na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy zaviazal žalovanú.

Žalovanou vznesenú námietku premlčania považoval za nedôvodnú, pretože nároky na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnené na základe § 11 a nasl. OZ sa v zmysle ustálenej judikatúry (napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/265/2009) premlčujú vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote. Takáto trojročná doba sa uplatní voči škodcovi, a preto v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. aj voči poisťovateľovi.

5. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je i právo na súkromie a rodinný život, ktoré v sebe zahŕňajú právo fyzickej osoby na spolužitie s ďalšími osobami, predovšetkým s členmi rodiny. Súd prvej inštancie nemal pochybnosti o tom, že smrť syna žalobcov 1/ a 2/ a brata žalobkyne 3/ spôsobila veľmi vážny zásah do ich súkromného života a žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia nemôže byť postačujúca. Rodina je ochudobnená o sféru vzťahov s nebohým ako najbližším rodinným príslušníkom, pričom stratili možnosť navzájom si prejavovať lásku, priazeň, dostávať oporu, porozumenie. Došlo k nenávratnej deštrukcii väzieb súkromného života. Ujma vzniknutá žalobcom je neodstrániteľná a každá iná fyzická osoba by ujmu považovala za objektívne závažnú. Náhrada nemajetkovej ujmy môže u žalobcov prispieť k zmierneniu stavu. Je prejavom slušnosti a spravodlivosti, avšak nemôže odčiniť dopad tragickej udalosti. V danom prípade vznikla nenapraviteľná ujma, strata syna a brata, ktorý zomrel v mladom veku a mal celý produktívny život pred sebou a jedného dňa odišiel z domu do práce a už sa nikdy nevrátil. Štyria členovia rodiny pritom žili v spoločnej domácnosti a denne sa doma stretávali. Rodičia poukazovali aj na to, že ich syn zomrel násilnou smrťou pri dopravnej nehode, že bol zohavený a nemohli sa s ním dôstojne rozlúčiť. Ani na pohrebe nevideli jeho tvár, telo, pretože bolo zohavené a neodporúčalo sa, aby otvorili truhlu, pretože pohľad by bol veľmi traumatizujúci. Žalobcovia majú psychické problémy vyrovnáť sa s touto stratou, doposiaľ sa im za tento skutok nikto neospravedlnil, nakoľko vinník nehody zomrel. Protiprávnosť a príčinná súvislosť zásahov vyplýva z vyšetrovacieho spisu pripojeného k predmetnému konaniu, kde bolo preukázané, že nebohý B. W. nezvládol riadenie v dôsledku opitosti a zavinil dopravnú nehodu.

6. Pokiaľ ide o výšku peňažného zadosťučinenia, túto súd prvej inštancie určil na základe voľnej úvahy, pričom prihliadal na dve hľadiská, a to tak závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo, tak na strane žalobcov, ako aj na strane vinníka. Určenie výšky peňažnej satisfakcie musí byť v súlade s požiadavkami spravodlivosti a musí byť preukázané, že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 a to najmä z hľadiska intenzity trvania a rozsahu nepriaznivých následkov. Súd prvej inštancie nesúhlasil s postojom žalovanej, ktorá poukazovala na to, že pri určení výšky nemajetkovej ujmy je potrebné brať do úvahy majetkové pomery osoby zodpovednej za dopravnú nehodu. Podľa názoru prvoinštančného súdu, majetkové pomery toho, kto ujmu spôsobil, nie sú rozhodujúce pre výšku náhrady nemajetkovej ujmy, pretože miera prežívania, utrpenia žalobcov, nie je závislá nijakým spôsobom na majetkových pomeroch pôvodcu zásahu, ale od následkov týmto zásahom spôsobených. Je nepochybné, že najsilnejšie putá a väzby sú tie, ktoré sú v priamej príbuzenskej línii. V súvislosti so žalovanou namietaným spoluzavinením poškodeného minimálne v rozsahu 50 % súd prvej inštancie dospel k záveru, že u poškodeného L. E. nemožno prijať záver, že spoluzavinil dopravnú nehodu, nakoľko spoluzavinenie je také konanie poškodeného, ktoré bolo aspoň jednou z príčin vzniku škody. V konaní však nebolo preukázané, aby nebohý L. E. porušil nejakú povinnosť, na základe čoho by bolo možné znížiť priznaný nárok. Ten totiž nepochybne požil alkoholické nápoje pred nástupom do motorového vozidla, avšak v konaní nebolo ničím preukázané, ani výpoveďou svedka, ktorý prežil dopravnú nehodu, aby tieto alkoholické nápoje požíval spolu s vodičom. Pri nástupe do vozidla sa pripútal a skutočnosť, či požil v popoludňajších hodinách alkoholické nápoje, ako aj svedok I., je irelevantná, nakoľko poškodený motorové vozidlo neriadil a bol len spolusediaci. Požitím alkoholických nápojov sa nedopustil žiadneho protiprávneho konania. V zmysle znaleckých posudkov vo vyšetrovacom spise mal koncentráciu etylalkoholu 1,95 % v krvi, čo je stredný stupeň opitosti, ktorý často vedie k možnosti nesprávneho riešenia situácie. Táto okolnosť je podľa názoru súdu prvej inštancie rozhodujúca v tom, že nebohý poškodený si nesadol k vodičovi O. W. úplne triezvy a nemohol jednoznačne rozpoznať to, že vodič má požitý nejaké alkoholické nápoje, keďže sám mal znížený stupeň súdnosti, pozornosti. Poškodený teda nemohol posúdiť objektívne schopnosti vodiča viesť motorové vozidlá. Súd prvej inštancie zároveň poukázal na to, že napriek stupňu požitia alkoholu a opitosti zisteného u vodiča podľa znaleckého posudku, v ktorom sa konštatuje, že vodič bol v ťažkom stupni opitosti, tento vodič však zvládol cestu z Z. do Q. a k nehode došlo až pri ceste späť z Q. do Z.. Vodič bol v krčme už pred príchodom poškodeného a svedka E. I., ktorí ho však nevideli piť alkohol. Prvoinštančný súd bol toho

názoru, že stupne opitosti sa nedajú priamoúmerne špecifikovať so stúpajúcim množstvom promile, pretože to závisí od viacerých faktorov, napr. ako často človek požíval alkohol, od jeho veku, telesnej hmotnosti a podobne.

Prvoinštančný súd dal za pravdu žalovanej, že žalobcami požadovaná výška náhrady nemajetkovej ujmy je neprímerane vysoká, z rozhodovacej činnosti súdov v SR je známe, že odškodnenia v obdobných prípadoch dosahujú sumu v priemere okolo 8.000 až 25.000 eur, a to individuálne z prípadu na prípad. V tejto súvislosti poukázal na obdobné rozhodnutia Krajského súdu v Prešove 20Co/184/2014, Krajského súdu v Trnave 9Co/423/2012, ako aj Najvyššieho súdu SR v konaní sp. zn. 4Cdo/139/2011 a 3Cdo/18/2016. Na základe uvedeného mal prvoinštančný súd za to, že náhrada ujmy priznaná vo výške 20.000 eur každému z rodičov a 8.000 eur žalobkyni 3/ ako sestre je primeranou na zmiernenie následkov zásahu do ich súkromnej sféry. Preto na zaplatenie uvedených súm zaviazal žalovanú a v prevyšujúcej časti žalobu žalobcov ako nedôvodnú zamietol.

7. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP v zmysle zásady úspechu v spore, ktorá sa uplatňuje aj na konanie, v ktorom výška plnenia závisí od úvahy súdu. V tomto prípade je základom to, že do práv žalujúcej strany bolo zasiahnuté a výška nemajetkovej ujmy je nadväzujúca, druhotná. Keďže bolo preukázané, že do práv žalobcov bolo zasiahnuté, súd prvej inštancie priznal plnú náhradu trov konania.

8. Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaná, a to voči vyhovujúcemu výroku a výroku o trovách konania z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, skutkový stav zistil tak, že neobstojí a že vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukazovala na to, že u žalovanej neexistuje pasívna vecná legitímácia. Pojem škoda na zdraví totiž nie je možné vykladať extenzívne tým spôsobom, že v sebe zahŕňa tiež nemajetkovú ujmu. Záver prvoinštančného súdu o existencii pasívnej vecnej legitímácie žalovanej je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR, konkrétne rozsudku sp. zn. 7Cdo/65/2013, publikovaným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR pod č. 1/2015. Napriek jednoznačnému záveru Najvyššieho súdu SR o obsahovej a pojmovej odlišnosti medzi nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ a nárokom na náhradu škody na zdraví, súd prvej inštancie vyslovil právny názor, ktorý sa odchyľuje od rozhodovacej činnosti najvyššej všeobecnej súdnej autority - Najvyššieho súdu SR, ktorý vyššie citovaný rozsudok bol publikovaný v Zbierke a poskytol záväzný právny názor. Je nesporné, že finálnou inštitúciou u všeobecných súdov je Najvyšší súd SR, ktorý dbá o jednotný výklad zákonov. Súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že podľa európskeho práva sa škodou rozumie tiež nemateriálna škoda, a preto pri výklade pojmu škoda treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve tak, aby nebol popretý zmysel a účinok smernice o poistení. Ak však súd prvej inštancie rozhodol v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR, zákonite nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, pretože Najvyšší súd SR vo vzťahu k tejto problematike viackrát vyslovil, že poisťovne v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy ako nároku vyplývajúceho z rozsahu povinného zmluvného poistenia nie sú pasívne vecne legitimované. Okrem vyššie uvádzaného rozsudku Najvyššieho súdu SR poukázal aj na ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a to sp. zn. 4Cdo/168/2009, 4Cdo/139/2011 a 3Cdo/301/2012. Najvyšší súd SR konštantne v posledných rokoch podľa názoru žalovanej zastáva v tejto problematike rovnaký názor a k jeho zmene nedošlo ani po vyhlásení rozsudku SD EÚ vo veci Haasová. Preto s ohľadom na princíp právnej istoty je potrebné túto rozhodovaciu líniu Najvyššieho súdu SR považovať za ustálenú rozhodovaciu prax. Žalovaná ku dnešnému dňu neviduje, že by veľký senát Najvyššieho súdu SR vyniesol akékoľvek rozhodnutie, ktorým by sa odchyľil od svojej doterajšej ustálenej rozhodovacej praxe.

Súd prvej inštancie vo veci rozhodoval použitím eurokonformného výkladu pojmu škoda. Žalovaná však zásadne nesúhlasí s tým, aby pojem škoda použitý v smerniciach týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami sa mal vykladať spôsobom, že automaticky bez ďalšieho zahŕňa tiež náhradu nemajetkovej ujmy (v podmienkach Slovenskej republiky podľa § 13 ods. 2 OZ). Záväzný výklad aktov Európskej únie je totiž oprávnený dávať výlučne Súdny dvor Európskej únie. Súd prvej inštancie v tomto prípade nerozhodol v súlade s rozsudkom SD EÚ vo veci Haasová. Žalovaná má za to, že podľa slovenského práva je nutné rozlišovať medzi škodou na zdraví a nemajetkovou ujmu a nie je možné ich stotožňovať tak, ako to robí súd prvej inštancie. Za predpis, ktorý na vnútroštátnej úrovni vymedzuje rozsah a zodpovednosť za škodu, je potrebné považovať nielen Občiansky zákonník, ale aj Zákon o povinnom zmluvnom poistení (ďalej len „Zákon o PZP“), ktorý nemajetkovú ujmu neupravuje. Súd prvej inštancie vyložil pojem „škoda na zdraví“ tak, že doň jednoducho zahrnul aj nemajetkovú ujmu

a v podstate tak nahradil pojem vnútroštátneho predpisu - „škoda na zdraví“ pojmom európskeho práva. V zmysle ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ majú síce vnútroštátne sudy povinnosť vykladať toto právo s čo najväčším ohľadom na znenie a účel predmetnej smernice, avšak tento výklad (I.) nemôže slúžiť ako základ práva „contra legen“ vnútroštátneho práva a ani (II.) byť v rozpore so všeobecnými zásadami práva. Aj v prípade eurokonformného výkladu je predmetom výkladu vnútroštátny predpis, pričom na jeho výklad sa použijú výkladové metódy vnútroštátneho práva. Žalovaná považovala výklad okresného súdu za použitie eurokonformného výkladu „contra legen“. Slovenské právo totiž zásadne a konzistentne rozlišuje medzi škodou a (nemajetkovou) ujmu. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na konštantnú judikatúru Najvyššieho súdu SR k povahe škody v slovenskom práve a to R 55/1971, 1Cz 49/76, ako aj na judikatúru zvyrazňujúcu výslovný majetkový charakter pojmu škoda, a to rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo/234/2007, sp. zn. 4Cdo/168/2009, 3Cdo/301/2012, 7Cdo/65/2013 a uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 201/2012.

Odvolaťka tiež poukázala na to, že majetkový charakter pojmu „škoda“ nie je jediným faktorom odlišujúcim škodu od nemajetkovej ujmy. V tejto súvislosti poukázala aj na rozdiely v systematike Občianskeho zákonníka, zodpovedný subjekt, oprávnený subjekt, zavinenie a výšku škody. Rozdiel medzi „škodou a nemajetkovou ujmu“ je viditeľný predovšetkým v § 16 OZ. Zákon o PZP v § 4 ods. 2 písm. a) používa pojem „škoda na zdraví“. Občiansky zákonník v § 444 jednoznačne určuje, že pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňuje bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia a nie náhrada nemajetkovej ujmy. Je zrejme, že výklad, ktorý pripúšťa tak široký rozsah pojmu „škoda“, že pokrýva aj náhradu za nemajetkovú ujmu, je neprípustným výkladom „contra legen“ a ani prípadný smernicokonformný výklad nemôže túto hranicu prekonať.

Aj keď žalovaná rozumie, že prvoinštančný súd vo veci rozhodol aj s ohľadom na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III.ÚS 666/2016, uviedla, že Ústavný súd SR nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, pričom do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi môže zasahovať len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvoľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd SR preto nemôže nahrádzať Najvyšší súd SR pri výklade a aplikácii Zákona o povinnom zmluvnom poistení. Nakoľko teda súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy z titulu uzatvoreného povinného zmluvného poistenia vozidla, žalovaná trvala na tom, že podľa súčasne platnej legislatívy nie je a ani nemôže byť v tomto konaní pasívne vecne legitimovaná.

9. Žalovaná ďalej uviedla, že aj keď by mala byť pasívne vecne legitimovaná (s čím však zásadne nesúhlasí), nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči nej musí byť premlčaný. Súd prvej inštancie však ňou vznesenú námietku premlčania vyhodnotil ako nedôvodnú s tým, že náhrada nemajetkovej ujmy sa premlčiava vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 OZ. Podľa žalovanej však uvedené zákonné ustanovenie je možné aplikovať iba za predpokladu, že ostatné ustanovenia OZ neustanovujú inak. Občiansky zákonník však v § 106 upravuje inú (subjektívnu, ako i objektívnu) premlčaciu dobu, ak ide o premlčanie práva na náhradu škody. Preto ak súd prvej inštancie dospel k záveru o zodpovednosti žalovanej za náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku extenzívneho výkladu pojmu „škoda“, na posúdenie premlčania je potrebné aplikovať ustanovenie § 106 OZ. Premlčanie nároku vyplýva tiež z § 15 ods. 2 Zákona o PZP, ktorý v poznámke pod čiarou odkazuje výslovne na § 106 OZ a je teda zrejmy úmysel zákonodarcu, aby voči poisťovní bolo možné uplatniť iba náhradu škody, ktorá sa premlčiava v subjektívnej dvojročnej dobe. Škodová udalosť vznikla XX. U. XXXX, pričom žaloba bola na súd doručená 14. septembra 2018, t.j. viac ako dva roky odo dňa vzniku škodovej udalosti.

10. V súvislosti s výškou požadovanej náhrady za nemajetkovú ujmu žalovaná poukazovala na spoluvinu poškodeného s poukazom na ust. § 415 a nasl. OZ. Bolo povinnosťou poškodeného nielen neprisadnúť si k vodičovi pod vplyvom alkoholu, ale dokonca mu zabrániť v jazde. Samotný poškodený svojim nezodpovedným správaním sa vo výraznej miere podieľal na vzniku a rozsahu škodovej udalosti (t.j. svojej vlastnej smrti), keďže si sadol k vodičovi, ktorý sa nachádzal v stave ťažkej opitosti a nezabránil vodičovi v jazde. Ťažký stupeň opitosti je na konkrétnom človeku ľahko rozpoznateľný, nakoľko dochádza k zhoršenej artikulácii, zhoršeniu motorických schopností, zhoršeniu pozornosti, dezorientácii v priestore a čase. Na strane poškodeného tak došlo k porušeniu prevenčnej povinnosti a je preto spoluzodpovedný za vznik škodovej udalosti. Záver súdu prvej inštancie, že požitie alkoholických nápojov poškodeného ospravedlňuje porušenie povinností uložených mu zákonom, nemá oporu v právnom poriadku. Pre posúdenie porušenia prevenčnej povinnosti poškodeného je irelevantné, či tento bol alebo nie pod vplyvom alkoholu, žalovanej príde až nepochopiteľné, že súd prvej inštancie sa snaží

ospravedlniť konanie poškodeného tým, že vodič zvládol prejsť určitý úsek bez dopravnej nehody. Vzhľadom na všetky okolnosti prípadu (poškodený a vodič sa stretli v krčme, vodič sa nachádzal v ťažkom stupni opitosti, ktorý stav už na ňom je viditeľný a rozpoznateľný) je zrejmé, že poškodený mal, resp. musel mať vedomosť o tom, že vodič je pod vplyvom alkoholu a že absolvovanie jazdy spolu s vodičom je krajne riskantné. V tomto prípade je podľa názoru žalovanej nutné prihliadnúť na zavinenie poškodeného v rozsahu viac ako 50 %. V tejto súvislosti poukázala žalovaná aj na obdobné závery vyplývajúce z rozhodnutia Krajského súdu v Trnave 23Co/356/2017, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 2MCdo/9/2013 a rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 25Cdo/895/2008 a 25Cdo/2451/2007. Aj keď osobná ujma vzniknutá v dôsledku straty blízkej osoby nie je reparačiteľná a jej výška sa dá len ťažko vyčísliť, žalovaná poukázala na to, že požadovaním neprimerane vysokej sumy žalobcovia počítajú s tým, že ak by odvolací súd uzavrel, že je pasívne legitimovaná, tieto sumy sa aj reálne domôžu. Súd prvej inštancie síce uviedol, že pri rozhodovaní o výške náhrady za nemajetkovú ujmu prihliadol na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, avšak žiadnym spôsobom neodôvodnil ako. Z rozsudku nie je zrejmé, akými úvahami sa súd prvej inštancie riadil, keď ustálil, že náhrada vo výške 20.000, resp. 8.000 eur je primeraná vzniknutej ujme. V tomto smere je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný. Súd prvej inštancie síce poukázal na niekoľko rozhodnutí súdov, v ktorých boli priznané náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur a viac, avšak poukázanie na niekoľko rozhodnutí nemôže byť dostatočným odôvodnením priznanej výšky náhrady za nemajetkovú ujmu. Žalovaná mala za to, že súd prvej inštancie si účelovo vybral práve rozhodnutia, ktorými dané súdy priznali žalobcom vyššiu náhradu, a preto žalovaná dala do pozornosti odvolaciemu súdu rozhodnutia, v ktorých krajské súdy naopak priznali náhradu nižšiu, od 2.000 eur až do 6.500 eur, pričom nikdy nebola na náhradu zaviazaná poisťovňa (išlo o rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici, v Prešove, v Trenčíne, v Žiline). S poukazom na tieto rozhodnutia iných krajských súdov považovala priznanú náhradu súdom prvej inštancie za neprimerane vysokú a neodôvodnenú. Výška priznanej náhrady má odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti za použitia princípu proporcionality. Zároveň v tejto súvislosti poukázala žalovaná aj na režim odškodňovania podľa zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, konkrétne § 12 ods. 2 tohto zákona. Výška náhrady by v zmysle tohto zákona bola maximálne 20.250 eur, avšak za predpokladu, že by išlo o úmyselná násilný trestný čin. Skutok, ktorý spáchal vodič, by sa dal kvalifikovať ako prečin usmrtenia, teda neúmyselný trestný čin, čo výrazne znižuje závažnosť spáchania takéhoto trestného činu. Podľa názoru žalovanej minimálne v rozsahu 50 %. Navyše v tomto prípade je nutné prihliadnúť aj na spoluzavinenie poškodeného v rozsahu viac ako 50 % (podľa žalovanej nie je dôvod na určenie nemajetkovej ujmy vo vyššej výške ako vyplýva zo zákona o obetiach trestných činov). Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaná žiadala, aby odvolací súd určil výšku náhrady za nemajetkovú ujmu s prihliadnutím na doterajšiu súdnu prax a vzal do úvahy výšku náhrad určené v zákone o obetiach a takto vyčíslenú náhradu nemajetkovej ujmy žiadala krátiť o percento v stanovenej spoluviny poškodeného (najmenej však vo výške 50 %). Podľa žalovanej maximálna náhrada za nemajetkovú ujmu sa javí v sume 5.062,50 eur, čo predstavuje 50 % zo sumy 10.125 eur podľa zákona o obetiach trestných činov.

Žalovaná tiež zásadne nesúhlasila s výrokom o trovách konania a trvala na tom, že žaloba voči nej mala byť zamietnutá, a preto mala byť žalovanej priznaná náhrada trov v rozsahu 100 %. V zmysle § 255 CSP bola žalovaná v tomto konaní úspešná vo väčšom rozsahu ako žalobcovia (úspech žalobcov bol vo výške cca 1/6 zo žalovanej sumy nakoľko požadovali celkovo 300.000 eur a súdom im bolo priznaných 48.000 eur). Žalovaná mala za to, že minimálne v rozsahu zavinenej spoluúčasti poškodeného by jej mala byť priznaná náhrada trov konania.

Z vyššie uvedených dôvodov žalovaná navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol a priznal jej náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania.

11. K uvedenému odvolaniu zaslali žalobcovia vyjadrenie, v ktorom uviedli, že s napádaným rozsudkom súdu prvej inštancie sa stotožňujú a navrhli ho potvrdiť. Aj keď si v pôvodnej žalobe uplatňovali voči žalovanej náhradu nemajetkovej ujmy vo vyšších sumách, a to každý po 100.000 eur z dôvodu, že im vznikla neodstrániteľná trauma, smrť ich syna a brata, ktorú nie je možné vyčísliť žiadnou sumou, súhlasili s priznanou výškou náhrady ako to uviedol súd prvej inštancie. V súvislosti s odvolacou námietkou žalovanej, v ktorej namietala nedostatok svojej pasívnej legitimácie, žalobcovia uviedli, že súd prvej inštancie vyčerpávajúcim spôsobom sa k tejto otázke vyjadril, s čím sa žalobcovia stotožnili. Právne názory vyslovené Najvyšším súdom SR, na ktoré sa odvoláva žalovaná boli prelomené rozsudkami Súdneho dvora Európskej únie, na ktoré v priebehu konania poukazovali. Aj k ostatným odvolacím dôvodom žalovanej odkázali na svoje podania v priebehu konania, v ktorých sa podrobne vyjadrili tak k eurokonformnému výkladu pojmu škoda, ako aj k námietke premlčania vznesenej žalovanou.

K odvolacej námietke žalovanej z dôvodu podľa § 365 ods. 1 CSP podotkla, že žalovaná nesprávne interpretovala zákonné ustanovenie a uviedla len prvú časť odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. g) CSP. Nakoľko prvoinštančný rozsudok je vecne správny, zákonný a založený na úplne vyčerpávajúcom odôvodnení, navrhli odvolaciemu súdu, aby ho v celom rozsahu potvrdil a zároveň priznal žalobcom voči žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

12. K vyjadreniu žalobcov sa žalovaná nevyjadřila.

13. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku je potrebné čiastočne zmeniť, nakoľko v tejto časti neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie ani na jeho zrušenie (§ 388 CSP).

14. Odvolací súd posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd SR II.ÚS 78/05).

15. Podstata odvolacích argumentov žalovanej bola sústredená na tvrdenia o nesprávnom právnom posúdení a nesprávnom zistení skutkového stavu veci, ako aj na čiastočnej nepreskúmateľnosti rozhodnutia.

16. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak sice aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. Nesprávne skutkové zistenia sú také zistenia, na základe ktorých súd vec posúdil po právnej stránke, a ktoré v podstatnej časti nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Dochádza k tomu vtedy, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov, alebo vyjadrení strán nevyplývajú, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli dôkazmi preukázané alebo vyšli najavo, opomenul. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd založil na chybnom hodnotení dôkazov.

18. Odvolací súd sa najprv vysporiadal s odvolacou námietkou žalovanej, že prvoinštančný súd svoje rozhodnutie v časti (ohľadne rozhodovania o výške náhrady za nemajetkovú ujmu) riadne a v úplnosti neodôvodnil. Je potrebné uviesť, že požiadavka na riadne, úplné odôvodnenie rozhodnutia predstavuje zásadu spravodlivého procesu, vyplýva to aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany aj taký, ktorý nie je pre rozhodnutie významný, bola daná v odôvodnení rozhodnutia odpoveď. Špecifická odpoveď sa vyžaduje na taký argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúcim (Ruiz Torija c./ Španielsko z 09.12.1994, séria A, č. 303-A; Hiro Balani c./ Španielsko z 09.12.1994, séria A, č. 303-B).

19. V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil a aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadřil žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

20. Odvolací súd má za to, že napadnutý rozsudok uvedené požiadavky spĺňa a to nielen pokiaľ ide o správne právne posúdenie, ale aj o dostatočné zistenie skutkového stavu a riadne a úplné odôvodnenie s výnimkou posúdenia spoluzavinenia poškodeného a s tým súvisiacou výškou náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým žalobcom.

21. Občiansky zákonník vo všeobecnosti ohľadne pojmu „škoda“ nerobí rozdiel medzi hmotnou (materiálnou) a nematnou (imateriálnou) škodou.

22. Náhrada ujmy je ako terminus technicus v súkromnom práve určitá anomália. Princiálne ide o škodu, a to buď majetkovú alebo nemajetkovú. Škoda zahŕňa nielen zníženie majetku a ušlý zisk, ale aj nemajetkovú škodu (nemajetkovú ujmu). Nemôžu byť pochybnosti o tom, že dopravná nehoda, pri ktorej zahynul syn a brat žalobcov bola u nich spojená s negatívnym dopadom v emočnej, citovej, teda nemajetkovej sfére a tiež na ich psychické zdravie. „Škoda“ v tomto zmysle preto zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, spočívajúci v zásahu do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov.

23. Odvolací súd nemá pochybnosti o ujme žalobcov v súvislosti s právom na ochranu ich osobnosti v súvislosti s rešpektovaním ich práva na súkromný a rodinný život. Aj v zmysle článku 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Rovnako podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

24. Občiansky zákonník právo na ochranu osobnosti upravuje v § 11, podľa ktorého fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

25. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

26. Odvolací súd zastáva názor, že aj keď zákon č. 381/2001 Z.z. používa len pojem škoda a pojem „nemajetková ujma“ nepoužíva, na účely tohto konania je potrebné za škodu považovať aj nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých žalobcov.

27. Aj podľa európskeho práva sa škodou (ujmou) rozumie aj nemateriálna škoda. V tejto súvislosti je dôležité rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová sp.zn. C-22/2012 uvádzané už súdom prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku a rovnako aj ďalšie súdom prvej inštancie uvádzané rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, ako aj uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 11.10.2016 sp.zn. III.ÚS 666/2016, v ktorom sa ústavný súd vyjadril v prospech subsumovania nemajetkovej ujmy pod poistné krytie povinného zmluvného poistenia.

28. V súvislosti s odvolacími námietkami žalovanej s poukazom na princíp právnej istoty a s tým súvisiacu povinnosť Najvyššieho súdu SR dbať o jednotný výklad zákonov poukazujúc na jeho doterajšiu rozhodovaciu právnu prax v zmysle žalovanou citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu uvádzaných v odvolaní, predovšetkým v súvislosti s rozhodnutím NS SR sp.zn. 7Cdo/65/2013 publikovaným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR pod č. 1/2015, odvolací súd zdôrazňuje skutočnosť, že uvedené právne názory, na ktoré sa žalovaná odvoláva, boli prelomené nielen vyššie uvádzanými rozsudkami Súdneho dvora EÚ, rovnako vyššie uvádzaným rozhodnutím Ústavného súdu SR, ale tiež rozsudkom Najvyššieho súdu SR z 31.7.2017 sp.zn. 6MCdo/1/2016, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR 8/2018 pod č. 61, ktorého právna veta znie: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je

aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“

29. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti potom odvolacia námietka žalovanej ohľadne nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie nemôže obstáť a výkladové metódy, ktorými argumentuje v odvolaní, odvolací súd posúdil ako príliš formalistické.

30. V súvislosti s tvrdeniami žalovanej v odvolaní má odvolací súd za to, že ani z hľadiska systematiky Občianskeho zákonníka nie je významné, že náhrada nemajetkovej ujmy za stratu života je upravená v inej časti kódexu (1. časť II. hlava) ako náhrada škody (6. časť II. hlava). Povinné poistenie musí kryť akúkoľvek škodu (ujmu), tak materiálnu, ako aj nemateriálnu. Odvolací súd sa stotožňuje so súdom prvej inštancie v názore, že platná právna úprava obsahuje takúto náhradu vychádzajúc z výkladu pojmu škody, ktorou je nepochybne aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody, ktorá bola spôsobená prevádzkou motorového vozidla.

31. Správne sa vysporiadal súd prvej inštancie aj s námietkou premičania vznesenou žalovanou v priebehu konania.

32. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premičacia doba je 3-ročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

33. Súd prvej inštancie správne aplikoval uvedené zákonné ustanovenie o všeobecnej 3-ročnej premičacej dobe aj na predmetnú právnu vec, nakoľko nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený na základe § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka sa premičuje vo všeobecnej 3-ročnej premičacej dobe, ktorá sa vzťahuje tak na škodcu, ako aj na poisťovateľa v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. Zhodne s názorom súdu prvej inštancie aj odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 5Cdo/265/2009 zo dňa 17.2.2011. Všeobecná 3-ročná premičacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Z uvedeného rozhodnutia je zrejmé, že nároky na náhradu za nemateriálnu ujmu sa premičujú v 3-ročnej premičacej dobe. Škodová udalosť vznikla dňa X.X.XXXX. Odo dňa smrti syna a brata žalobcov, t.j. X.X.XXXX, začala plynúť všeobecná 3-ročná premičacia doba. Nakoľko žalobcovia doručili žalobu na súd prvej inštancie dňa 14.9.2018, urobili tak pred uplynutím premičacej doby. K obdobnému právnomu záveru o premičateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch dospel aj Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí 5Cdo/278/2007 zo dňa 25.9.2008.

34. Ak došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti môže fyzická osoba využiť právne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 Občianskeho zákonníka. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka.

35. Z obsahu spisu, ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je zrejmé, že medzi žalobcami a ich nebohým synom (resp. bratom) existovali sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života. Porušením práva na život syna žalobcov (resp. brata) došlo k nedovolenému zásahu do práva na súkromie žalobcov, resp. práva na rodinný život. Strata syna (resp. brata) bráni žalobcom naplno napĺňať ich citové potreby, pretože došlo k smrti jedného z členov rodiny. Pozostalé osoby môžu utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu s blízkou osobou).

36. Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie nemal pochybnosti o utrpení žalobcov v súvislosti so stratou života ich syna a brata. Je nepochybné, že smrť syna a brata žalobcov bola nepochybne nečakaná, tragická a žalobcami nezavinená udalosť, ktorá do ich života zasiahla a nenávratne pretrhla doterajšie väzby, čím žalobcovia stratili možnosť realizovať a ďalej rozvíjať svoj rodinný život vo vzťahu k nebohému. V tejto súvislosti žalobcovia podrobne popísali charakter vzťahov existujúcich medzi nimi a pozostalým a rovnako aj následné prežívanie tejto tragickej udalosti a spôsob, ako sa s ňou vysporiadali. Ani niekoľko rokov od tragickej udalosti sa so smrťou ich príbuzného emočne nevysporiadali, keď aj počas pojednávania žalobcovia počas svojej výpovede, keď sa mali vyjadrovať k spoložitiu s ich nebohým príbuzným a k jeho strate a životu bez neho, plakali. Žalobkyňa 1/ vo svojej výpovedi popísala, ako sa v noci budí, plače a zaspáva len za požitia tabletiiek. Celá rodina prežíva smrť I. E. veľmi zle a

ťažko. Rovnako žalobca 2/ mal vzťahy so synom veľmi dobré, synovu smrť znáša veľmi ťažko a tiež má problémy so spánkom. Žalobkyňa 3/ prišla o jediného súrodenca, pričom ich súrodenecké vzťahy boli veľmi dobré. Neustále chodí na bratov hrob.

37. V súvislosti s priznanou výškou náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd zohľadnil odvolaciu námietku žalovanej s poukazom na spoluzavinenie poškodeného. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že u poškodeného I. E. nemožno prijať záver, že spoluzavinil dopravnú nehodu. Nebolo preukázané v konaní, podľa názoru súdu prvej inštancie, aby nebohý L. E. porušil nejakú povinnosť, na základe ktorej by bolo možné priznať aj jeho spoluzavinenie a znížiť tak nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým. Aj keď nebohý L. E. nepochybne požil alkoholické nápoje pred nástupom do motorového vozidla, nebolo ničím preukázané, ani výpoveďou svedka I. ako účastníka tejto dopravnej nehody, prípadne spoluzavinenie nebohého L. E.. Nakoľko v zmysle posudku vykonávaného vo vyšetrovacom spise mal nebohý L. E. stredný stupeň opitosti, nemohol jednoznačne rozpoznať, že vodič B. W. má pozitívne alkoholické nápoje. Následne súd prvej inštancie uvádzal svoje úvahy o stupňoch opitosti a o tom, ako sa tieto nedajú priamoúmerne špecifikovať so stúpajúcim množstvom promile s poukazom na skutočnosť, že vodič zvládol prejsť určitý úsek cesty z Z. do Q. a späť bez dopravnej nehody. Uvedené úvahy však vzhľadom na obsah spisu a predovšetkým obsah pripojeného vyšetrovacieho spisu nemôžu obstať. Zo znaleckého dokazovania vo vyšetrovacom spise jednoznačne vyplýva, že vodič motorového vozidla nebohý B. W. mal ťažký stupeň opitosti, toxikologickým vyšetrením mu bola zistená v krvi koncentrácia 2,16 g/kg (promile) etylalkoholu, kedy podľa znalca dochádza k výraznému ovplyvneniu vnímania, emocionálnych pochodov, myslenia, k predĺženiu reakčného času na zrkové a sluchové podnety, poruchám priestorového videnia. V tejto súvislosti sa javí ako účelová výpoveď svedka E. I., ktorý uvádzal, že si nevšimol, aby mal vodič pozitívne alkoholické nápoje alebo sa nejakým spôsobom divne správal s tým, že s vodičom sa nestretával každý deň a poznal ho ako človeka, ktorý bol stále v dobrej nálade. Podľa svedka, keď prišiel s L. E. do krčmy, vodič B. W. tam už bol a jedol pizzu. Nevideli ho konzumovať alkohol a podľa tvrdenia svedka, vodič nejavil známky opitosti. Vzhľadom na konštatovanie znalcov vo vyšetrovacom spise však skutočnosť, že vodič je pod vplyvom alkoholu, s najväčšou pravdepodobnosťou musela byť zrejmá. Navyše vzhľadom na okolnosti tohto prípadu, keď sa poškodený so svedkom spolu s vodičom stretli v krčme, je zrejmé, že poškodený L. E. s najväčšou pravdepodobnosťou mal, resp. mohol mať vedomosť o tom, že vodič je pod vplyvom alkoholu. V zmysle § 415 a nasl. OZ bolo povinnosťou poškodeného nielen neprisadnúť si k vodičovi pod vplyvom alkoholu, ale prípadne ho aj odhovoriť od jazdy. Z toho dôvodu je potrebné brať do úvahy tiež skutočnosť, že smrť poškodeného bola spôsobená tiež jeho vlastným zavinením, došlo z jeho strany k porušeniu preventívnej povinnosti, a preto je spoluzodpovedný za vznik škodovej udalosti. Žalovaná navrhovala z tohto dôvodu znížiť náhradu nemajetkovej ujmy o 50 % s poukazom na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp.zn. 23Co/356/2017, ako aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR a túto náhradu ďalej ešte krátiť minimálne v rozsahu 50 % s poukazom na § 12 ods. 2 Zákona o obetiach trestných činov a jej úvahy v súvislosti s porovnávaním úmyselného násilného trestného činu a neúmyselného trestného činu - prečinu usmrtienia.

38. Žalobcom priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy súdom prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu nemôže ani zďaleka pokrývať skutočnú ujmu, ktorá žalobcom vznikla stratou ich syna a brata. Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je súdom určovaná voľnou úvahou s prihliadnutím na zákonné kritériá závažnosti vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo. Určenie konkrétnej výšky náhrady musí potom zohľadňovať všetky okolnosti konkrétneho prípadu a musí byť v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje s poukazom najmä na jej intenzitu, rozsah a trvanie. V predmetnom konaní skúmané zásahy vyvolávajú ujmu dlhotrvajúcu, rozsiahlu a v zásade ničím nereparovateľnú.

39. S poukazom na rozhodovaciu súdnu prax, ktorú už uvádzal aj súd prvej inštancie, a to rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo/139/2011, sp.zn. 3Cdo/18/2016, ale aj rozhodnutie Krajského súdu v Prešove v obdobnej veci v konaní 20Co/183/2014 primeranou náhradou sa javí nemajetková ujma tak ako bola súdom prvej inštancie priznaná žalobcom, ktorú je však potrebné znížiť o 25 % po posúdení rozsahu spoluzavinenia syna a brata žalobcov. Poškodený tým, že vedome podstúpil jazdu motorovým vozidlom, ktoré riadila osoba, o ktorej s najväčšou pravdepodobnosťou vedel, resp. vedieť mohol, že je pod vplyvom alkoholu, prispel k vzniku škodlivého následku, preto jeho podiel na vzniknutej škode súd stanovil na 25 %. Nezohľadnil pritom odvolacie návrhy žalovanej na zníženie o 50 %, a to predovšetkým s poukazom na výpoveď svedka E. I., ktorý uviedol, že on, ani nebohý I. E. neboli svedkom, aby

vodič požíval alkoholické nápoje, videli ho len jesť pizzu a zároveň vodiča svedok popisoval ako osobu žoviálnu, veselú. Odvolací súd má za to, že primeranou na zmiernenie následkov zásahu do súkromnej sféry žalobcov je teda náhrada nemajetkovej ujmy v sume 15.000,- eur pre každého z rodičov a 6.000,- eur pre sestru nebohého I. E..

40. Vyššie uvádzané skutočnosti (výsledky pitvy a výpoveď svedka I.) sa museli premietnuť aj do rozhodovania v súvislosti s výškou uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú odvolací súd ustálil na sumu po 15.000,- eur pre žalobcov 1/ a 2/ a 6.000,- eur pre žalobkyňu 3/. Výhrady žalovanej k nedostatočnému odôvodneniu rozsudku v tejto časti sú čiastočne dôvodné, no nie do takej miery, aby to malo vplyv na vecnú správnosť a spravodlivosť výroku rozsudku, čo do priznaných súm vo výške 15.000,- eur a 6.000,- eur.

41. Výrok rozsudku čo do základu nároku je teda vecne správny, avšak po zohľadnení všetkých dôkazov vykonaných v tomto konaní s poukazom tiež na rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít ohľadne priznávanej výšky nemajetkovej ujmy, odvolací súd dospel k záveru, že adekvátna výška nemajetkovej ujmy v danom spore je 15.000,- eur pre každého zo žalobcov 1/ a 2/ a 6.000,- pre žalobkyňu 3/ tak, aby bol rozsudok spravodlivý implicitne s rešpektom k ústavnému princípu proporcionality (§ 387 ods. 1 CSP). V danom prípade došlo k fatálnemu následku v súvislosti so smrteľným úrazom I. E. pri dopravnej nehode, následne k jeho zohaveniu, keď v motorovom vozidle spolu s vodičom po nehode uhorel a s poukazom na všetky okolnosti prípadu, ako aj na rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva a Najvyšší súd SR návrh žalovanej na zníženie náhrady nemajetkovej ujmy na 50 %, resp. jej následné krátenie o ďalších 50 % nezohľadnil.

42. Z uvedených dôvodov potom odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok ohľadne zaplatenia nemajetkovej ujmy žalobkyňi 1/ vo výške 15.000,- eur, žalobcovi 2/ vo výške 15.000,- eur a žalobkyňi 3/ vo výške 6.000,- eur majú za to, že v tejto výške je náhrada adekvátna postupom podľa § 387 ods. 1 CSP a v prevyšujúcej časti, v ktorej bolo žalobe vyhovené, teda nad vyššie uvádzané sumy, rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol postupom podľa § 388 CSP.

43. Nakoľko rozhodnutie prvoinštančného súdu bolo čiastočne zmenené, odvolací súd rozhodoval o trovách celého, tak prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania postupom podľa § 396 ods. 2 CSP.

44. Keďže rozhodnutie súdu v predmetnej právnej veci záviselo od úvahy súdu, pričom bolo konštatované, že došlo k zásahu do práv žalujúcej strany, je potrebné vychádzať z premisy, že žalobcom patrí plná náhrada trov konania z prísúdenej istiny. Žalobcovia mali teda plný úspech vo veci, avšak pri výpočte výšky samotnej náhrady sa bude vychádzať z prísudku. Dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP na strane žalovanej zistené neboli. O trovách celého konania odvolací súd rozhodol postupom podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP. Podľa tohto ustanovenia môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v žiadanej výške. Ide o prípady, ak výška nároku závisí od úvahy súdu, čo je prípad prejednávanej veci. Táto úvaha sa týka skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške priznaného plnenia, nie čo do základu uplatneného nároku. Pre spravodlivé vyriešenie prípadu bolo dôvodné postupovať tak, aby došlo k naplneniu legitímnych očakávaní strán sporu aj v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania.

45. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).